

BIELEK GÁBOR
*Békéscsabai katolikus
családlexikon*
(1750–1895)

50 család krónikája

ISBN 963 06 0566X

KIADTA: BÉKÉSCSABA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

FELELŐS KIADÓ: PAP JÁNOS POLGÁRMESTER

MŰSZAKI SZERKESZTÉS, TIPOGRÁFIA, BORÍTÓTERV: MALATYINSZKI JÓZSEF

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS: MÉSZÁROS BÉLA

NYOMTATÁS: MOZI NYOMDA, BÉKÉSCSABA

FELELŐS VEZETŐ: GARAI GYÖRGY

KÉSZÜLT 2006-BAN, 500 PÉLDÁNYBAN

© BIELEK GÁBOR, 1999.

MÁSODIK BŐVÍTETT KIADÁS

ZATYKÓ CSALÁD

Százkilencvenhárom fős lélekszámával a kis-közepes famíliák körébe sorolható. Csabai megjelenésük az 1772. évi nagy betelepítéssel kapcsolatos.

Név és származás

Nevük vőt jelent. Nevüket írták: Zatyko, Zatko, Zatykó, Zayko (egyszer), Zátykó (szintén egyszer) formában. 1845-től – egy kivétellel – mindig Zatykó a név.

Származási helyük – mivel az 1772-es betelepítéssel kapcsolatban jelentek meg – Bozók környéke. A Mária Terézia-féle urbáriumban 1770-ben Litavában találkoznak velük Zatkov néven. Az összeírásban fél jobbágybirtokkal rendelkezik Mišo Zatkov. Ebben a Bozók körzetében lévő faluban ma is laknak. Egészen kis létszámú család, mert temetői sírokon nem találtuk nevüket. Viszont egy másik szomszéd községben, Szénavárott – ma Szenohrád – megtalálható nevük a temetői sírokon. A környékben lévő többi községben már hiába kerestük.

Az első keresztelés és az anyák

Az első keresztelés 1775-ben volt, amikor Jakab és Ilona leányt, Máriát tartották keresztvíz alá. Az első fiút 1778-ban keresztelték Mátyás névvel, szülei Márton és Katalin voltak. A későbbi, 1796. évi bejegyzésből tudjuk, hogy az anya Krizsán Katalin. Hét gyermeküket keresztelték Csabán; négy fiút: Mátyás, József, Pál, Márton, és három leányt: Dorottya, Ilona és Katalin.

Az anyák közül 26-an a csabai közösséghez tartoztak: Krizsán, Jambrich, Paulik, Lisbetin, Antsin, Valach, Tóth, Hengló, Faraga, Szász, Palatinus, Vitizian, Mihalik, Vozár, Oszlács, Dancsik, Matuss, Priskin, Matuska, Kruzics, Evanics, Gercs, Paulov, Kováts, Vrzgulya, Adamcsik.

A nem csabai közösségből származó anyák: Mudry, Svaicsek, Albert, Veszelka. Idegenből tehát kevés asszonyt hoztak.

Évek	Lélekszám		Összesen
	Fiú	Leány	
1775–1779	1	2	3
1780–1789	5	4	9
1790–1799	8	2	10
1800–1809	9	7	16
1810–1819	4	8	12
1820–1829	14	13	27
1830–1839	7	8	15
1840–1849	6	12	18
1850–1859	12	9	21
1860–1869	11	9	20
1870–1879	10	14	24
1880–1889	7	8	15
1890–1895	2	1	3
Összesen	96	97	193

A három fős kezdés után egy évtized múltával kilencre növekszik számuk. Lehetséges, hogy újabb Zatykók jelentek meg Csabán, de az is lehetséges, hogy létszámgyarapodásuk magyarázata az, hogy az első párok nem itt születtek, de idehozott

gyermekük felnőttek, és azok házasságainak eredményeivel lett nagyobb a család.

Az őspárok közül a Márton–Krizsán Katalin szülőpárnak hét, a Jakab–Ilona párnak két, a János–Erzsébet párnak öt, a Pál–Lisbetin Erzsébet párnak hét gyermekét keresztelték Csabán.

Ittlétük számarányai aránylag stabilak. Az 1880-as évektől érezhető az elvándorlások elszívó hatása.

<i>Keresztnevek</i>			
<i>Fiú</i>		<i>Leány</i>	
1. Pál	28	1. Mária	31
2. János	19	2. Ilona	21
3. György	18	3. Judit	16
4. István	8	4. Dorottya	9
5. Mihály	6	5. Katalin	8
6. András	5	6. Zsuzsanna	5
7. Ádám	4	7. Anna	4
8. Márton	4	8. Éva	1
9. Mátyás	3	9. Márta	1
10. József	1	10. Zsófia	1
<i>Összesen</i>	96		97

A Pál név elsőse Csabán igen ritka. Oka azonban az is, hogy összesen 37 apa neve Pál. A Pál név ekkora nagy létszáma véletlenség, mert nem törvényszerű, hogy ilyen sok Pál nevű apa legyen.

A János nevű apa a fiúknál hét fő, a György nevű apa a fiúknál 12. A János név is igen sok az apákhoz viszonyítva. E névadással már alkalmazkodtak a csabai névadási sorrendhez.

Ugyanez vonatkozik a György keresztnévnél is. Az első György nevű apa 1852-ben tűnik fel, de addig is már hét gyermek kapta e nevet.

A leányoknál a Mária név elsőségének nagysága átlagon felüli. A Márta név Csabán szinte ismeretlen volt, itt 1844-ben tűnik fel.

A családfők foglalkozása (1832–1849)

1. Helyes, földes gazda	15 családfő
2. Zsellér	13 családfő
3. Házatlan zsellér	1 családfő
4. Dohányos kertész	2 családfő
5. Kertész	1 családfő
6. Csősz	1 családfő
<i>Összesen</i>	33 családfő

A nagy betelepítéskor, 1772-ben már itt volt a Zatykó család, a jobbágytelkek kiosztásának részesei lettek.

Az 1832–39-es években tizenhárom keresztelésük volt. Ezekből nyolc helyes gazda, három zsellér és egy házatlan zsellér volt a családfő.

Az 1840–49-es években húszra nőtt a keresztelések száma. A családfőkből hét volt a helyes gazda, kilenc a zsellér, kettő a dohányos kertész és egy-egy kertész és csősz.

A '40-es évek mezőgazdasági problémái hátrányosan érintették őket.

A '30-as évekhez képest csökkent a helyes gazdák abszolút túlsúlya.

A zsellérek száma meghaladta a helyes gazdák számát. A Pál–Vitzian Katalin pár a helyes gazda kategóriából 1847-ben

a házas zsellér sorába csúszik le, majd 1849-ben gerendási csósz lesz.

Feltűnik a dohányos kertész kategória. Pál, Oszláts Mária férje először csabainak, utána, '48-ban szentmiklósinak van feltüntetve.

Pál, Mankus Mária férje 1849-ben gerendási csósz lesz. Megindul egy kislétszámú elvándorlás Csabáról.